

Družinski tednik

ILUSTROVANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

cena
2 Din

Izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani,
Tyrševa (Dunajska) cesta 29/I. Poštni predal št. 345.
Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393

Ljubljana, 20. julija 1933

Naročnina za četrto leta 20 Din, za pol leta 40 Din, za
vse leto 80 Din. V Italiji za vse leto 40 lir, v Franciji
50 frankov, v Ameriki in povsod drugod 2 dolarja

Štev. 29
Leto V

Pod zlatim solncem

Zeleti smo si solnca. Dosti, dosti solnca, da bi naša koža dobila od njega lepo in privlačno temno bakreno barvo. Zeleti smo si pa tudi lepili poletnih noči, ko je nebo pokrito s tisoči zvezd in nas v nočni tišini hladi prijetni vetrič.

Evo, šele zdaj nam je srce zadovoljno. Šele zdaj se je začela letošnja sezona solnčenja in kopanja. In tega se prav tako veselimo kakor pred dvema ali tremi ali kolikor si že bodi leti, ko smo bili še čisto majhni in smo bosonogi in zagoreli skakali po prašni cesti, vsi rdeči in zamazani od črešenj.

Nam, ki sedimo po pisarnah, se zdi sleherni solnčni dan, ki ga prebijemo v prirodi, silno dragocen. Ni čudo. Po pisarnah se dela in služi denar, v njih vladajo vročina in sapa in takšen tempo, da bi se Adam in Eva zgrozila, če bi nas videla, kako se do vratu zapeti mučimo in znojimo v zaprtih luknjah.

Ej, življenje Adama in Eve je bilo mnogo lepše kakor ga živimo danes mi vsi po vrsti. Če že ničesar drugega, jima moramo zavidati neprestano gibanje v prirodi, v solncu in

na svežem zraku, ko sta se vsak trenutek lahko pognala v prijeten hladni potoček.

Mi Ljubljančani imamo pred nosom Savo, Soro in Ljubljanico, ki kar čakajo na nas. Mnogo jih je, ki se lahko vsak dan odpravijo na kopanje, ki se vsak dan lahko solnčijo, toda za večino izmed nas pride resno v poštev samo nedelja. Zato jo pa tudi obilno izkoristimo. Od ranega jutra do poznega večera. Oj, kako prijetno je to!

Prvi dan, ko gre človek ven, bi se hotel solnčiti od jutra do večera. Kajpak brez vsake kreme in olja. Razen tega Bog ne daj preveč v vodo, ker se naši fini in občutljivi koži zdi rečna voda premrzla. A zvečer, ko se vracamo domov, se nam čudno zdi, da je naša koža rdeča kakor kuhinjski rak, da je napeta in skeleča. Ponoči dobimo še vročico in vse nas žge. In drugi dan... In naslednje dni! Joj, kako nas koža boli, peče in žge, in potem se nam jame luščiti kakor oslu, kadar dlako izpreminja. Ne, bogme, to ni prijetno! Če ne verjame, pa povprašajte junake, ki so vse to že preizkusili, pa boste videli, da vam bo vsakdo izmed njih priporočil to ali ono kremo ali olje.

Kakor povsod je tudi tu začetek težak in neprijeten. A to kmalu mine.

Spomnim se od lani neke družbe, ki se je vsako nedeljo že na vse zgodaj odpravila na kopanje in se pod noč vračala v Ljubljano. V tej družbi, ki je, naj mimogrede povem, dobila ime »rdeči Indijanci«, je bil tudi neki gospod, ki ga je bilo zelo težko pripraviti do tega, da bi v nedeljo — pomislite, v nedeljo! — vstal že ob šestih zjutraj, ko se je drugače vsako nedeljo izkobilacal iz postelje šele okoli poldne. Ali da ste ga takrat videli! Res je sicer, da je poslednji prispel na postajo; dostikrat je celo z uro v roki tekel od doma pa do kolodvora, da je do poslednje minute izrabil dragoceni čas za spanje. V družbi »rdečih Indijancev« so ga zato neprestano dražili, in sam Bog ve, kako bi se ta stvar iztekla, da ni med tem prišla jesen. Nu, o tej družbi »rdečih Indijancev« bi vam lahko povedal še mnogo veselih in zabavnih stvari, a me je strah že same misli na posledice, ki bi me utegnile zadeti.

Vem, da se pojdemo i vi i jaz kopat, in vem tudi, da po vsej priliki to ne bo ne na Rabu ne v Crikvenici. Prav tako pa tudi vem, da se bomo tudi na Savi in na Sori in na Ljubljani imenitno zabavali in da bo tam naša koža dobila tisto lepo tem-

Kopaj in solnči se s pamejo in zmerno in mešaj drugo z drugim kakor vino z vodo.

Pri solnčenju, zlasti v začetku, ko je koža še občutljiva, jo maži s kremo, maslo ali oljem, ker se boš le tako zavaroval pred solnčnimi opeklinami.

Ko stopiš iz vode in preden se greš solnčiti, se dobro obriši.

no bakreno barvo, ki je znamenje zdravja in trdnosti. Samo eno, prosim, ne pozabite. Nikarite se vsakih pet minut gledati v zrcalu in nikarite vsakega znanca na ulici ustavljati in ga izpraševati, ali ste že kaj zagoreli. Drugače bi se vam utegnile pripetiti kaj podobnega kakor se je pripetilo nekemu mojemu prijatelju, ki je tako ravnal in se je sam sebi zdel pravi črnc. Njegova neprestana vprašanja in neprestano gledanje v ogledalu so postala v nekem morskem kopališču tako znana, da mu je neki prijatelj pred odhodom smeje se dejal: »Res si kakor pravi pristni črnc — zato se kar bojim, da te tvoja žena ne bo več spoznala.« In zlobni jeziki trde, da je bil sam o tem prepričan.

Vojna proti kamelam v Avstraliji

Klanje, ne bitka. — Preveč in premalo velblodov

Avstralija je dežela nasprotij. Tu so obširna pusta in samotna ozemlja, kjer ne srečaš ves teden žive duše, niti živali, ker ni vode, tam spet kar mrgoli na stotisoče živali, ki jih morajo z najnovejšimi »kulturnimi« sredstvi uničevati. Ker ni bilo nekoč v Avstraliji razen vrečarjev nobenih koristnih živali, so jih morali priseljenci uvažati. Te živali so se pa tako razplodile, da so postale prava šiba božja za vso deželo.

Spčetka je bilo tako s kuncji. Ljubki zajčki, ki so jih uvozili iz Evrope, so se tako naglo razmnožili, da jih je bilo na milijone. Uničevali so pašnike, kar je bilo v kvar živinoreji. Kljub najobupnejši borbi se ni posrečilo te nadležne zalege zatreti. Ceste, celo železniške nasipe in druge prometne naprave so izpodkopali in uničili. Tudi ovac je na prebitek, vendar je škoda, ki jo napravijo, mnogo manjša kakor dobiček od njihove volne in mesa.

Kamele v Avstriji

V prevročih in tropskih predelih, kjer niti vode ni, se konji niso obnesli. Zato so poskusili uvesti kamele in sicer afriške enogrbne velblode, ki slove zaradi skromnosti bodisi v prehrani, bodisi v pijači. Tudi vroče podnebje je tem živalim prijalo, zato so opravljali vse delo na velikih farmah samo še z velblodi. Orali so z njimi, vlačili in vozili seno v senike. Skratka: velblod se je sijajno obnesel kot delovna živalina. Čez dve leti so morali farmarji nagnati mladiče v neobdelane predele, ker niso imeli na farmah niti prostora zanje, niti krme. Zlasti z vodo so morali štediti, kajti velblod popije trikrat toliko vode kakor konj — če mu je na razpolago, seveda. Ščasoma se je podilo na stotine svobodnih dromedarjev po stepah, ki se pa niso nikoli preveč oddaljili od farm. Ogromne in močne živali so menili, da jih ni razglašeno ovčje črede iz pašnikov, popile so jim itak že pičlo odmerjeno vodo in so tudi sicer hodile v škodo. Farmarji so se zatekli k vladi, ki je poslala različne komisije v letalih, da ugotovijo stanje podivjanih velblodov. Ure in ure je letalo krožilo nad stepo in nalezelo na tucate prostih in divjih velblodjih čred. Odvišne kamele so prečenili na več tisoč glav.

Lov na kamele je nevaren

Farmarji so dobili dovoljenje, da smejo vse podivjane velblode postreliti, če se približajo njihovim bivališčem in posestvom, razen tega je pa vlada poslala še sama nekaj lovcev na pomoč. Toda lov na divje kamele ni igračka! Neka majhna odprava farmarjev je sledila na konjih čredi velblodov, v kateri je bilo tudi več samiec z mladiči. Ker so pričeli farmarji že v začetku divje streljati, so se spustili dolgokraki štirinožci v obupen beg. Jezdci so jim seveda sledili za petami. Mladiči so nevarjeni naporov obnemogli in zaostali. Samice so v strahu drvele naprej, toda nekaj samcev, ki so v obrambo mladičev ostali zadaj, je v hrbet napadlo drzne lovce. Farmarji so mislili, da te živali, ki so jih zmerom poznali kot skromne in potrpežljive, niso prav nič nevarne, in so postre-

lili nekaj mladičev. Toda samci so se zavedali dolžnosti do svoje črede in so lovce naskočili.

Kakor ovni so se zagnale te velkanske živali v lovce in jih vrgle iz sedla. Onim, ki so padli s konja je odklenalo. Razdraženi samci so s svojim strašnim zobovjem in s težkimi kopiti kaj kmalu maščevali smrt svojih mladičev. Čez nekaj minut je ležala polovica farmarjev strahovito razmesarjenih v lastni krvi. Ostali so pa v največjem diru odnesli pete.

Ker so se lovi na kamele čedalje bolj množili, so postajale živali vse bolj divje in nestrpne. Ščasoma so postali divji velblodi tako nevarni, da jim ni smel nihče blizu. Vse čede in čede so se zatekale podivjane živali na farme, ker niso drugod dobile vode. Kakor toča so padale krogle iz farmerskih pušk po njih. Velblodi, ki so utekli z zdravo kožo, so se kljub nevarnosti naslednjega dne vrnili.

Spet so farmarji prosili vlado, naj jim pomore.

Bojni pohod na dromedarje

Z vojaškimi letali so prepeljali nekaj stotnih vojaštva, s tovornimi avtomobili so pripeljali delavce s plantaž in jih oborožili z lopatami in krampi. Daleč v nižavi so po večdnevem delu izkopali globok jarek, dolg več sto metrov in ga zbetonirali. Ko so po dolgih tednih skončali vsa dela, je prišel čas velike suše. Zdaj so kakor za stavo dovažali z avtomobili v velikih kadeh vodo in jo izlivali v globoki jarek. Sredi puščave je čez noč nastalo ogromno napajališče. Ob bokih tega napajališča so se zabarikadirali vojski, tako da je bilo videti samo cevi strojnih pušk. Strelec so se poskrili za primerne okope. Kamela voja vo do na neverjetne daljave. Res so se kaj kmalu prikazale črede velblodov, ki si pa ponoči niso upale do vode.

Vso noč je vojaštvo mirovalo. Ko je pa naslednjega večera bilo ob napajališču toliko velblodov kakor v mravljišču mravelj, je pretrgal oster

brlzig ozračje in že v naslednjem hipu so pričele peti strojnice svojo strašno mrtvaško pesem. Žvižgaje so sekale tisočere krogle globoke rane v tesno zgnete množice kamel. Čez nekaj trenutkov je ležalo vzdolž napajališča na obeh straneh na tisoče trzajočih in s smrtjo se borečih kamel.

Sedem tisoč postreljenih kamel

Vse one živali, ki so se hotele z begom rešiti v stepo, so ostrostriki brez usmiljenja postrelili. Drugo jutro je ležalo v bližini umetnega napajališča sedem tisoč ubitih kamel, ki so se kaj kmalu pričele razkrajati pod žgočim avstralskim solncem. Vlada je nemudoma poslala z letali velike sode apna, s katerim so v nekaj dneh posuli mrhovino. Farmarji so bili za dokaj časa rešeni kamelske nadloge. Uboge živali so morale plačati svojo prisilno priselitev v Avstralijo s smrtjo.

Toda narava se je maščevala...

...nad ljudmi, ki so na tako surov način pobili nedolžne živali. Nekaj tednov po tem klanju se je razširila med delovnimi kamelami nepojasnjena kuga, ki je v nekaj dneh pobrala vse živali. Zdaj so morali znova za drag denar uvažati kamele iz Afrike. Težko so bili farmarji udarjeni, še težje so se od tega udarca opomogli. Svojo delovno živino so odslej nadzirali in čuvali kakor punčico svojega očesa.

Sam Bog ve, ali so tokrat naročili velblode iz drugih pokrajin ali so pa nanje premalo pazili, vsekako je bilo kaj kmalu spet vse polno prostih in podivjanih kamel v stepi. Toda farmarji niso prosili več vlade za pomoč. Dosegli so zakonsko dovoljenje, da sme vsak belec podivjane kamele kjerkoli ustreliti. Po potrebi so odjezdili pastirji na lov in postrelili odvečni zarod. Vendar so budno pazili na to, da niso naravnih rezerv nezmislno uničevali.

Edini sovražniki: lovci živih kamel

V Avstraliji traja sicer po malem še zmerom vojna na kamele, toda samo v mejah potrebe. Sam od sebe je vznikel v Avstraliji nov poklic. Našli so se drzni možje, ki lovijo žive kamele ter jih z veliko spretnostjo kar na hitro udomačijo in navadijo dela. Drugih sovražnikov proste kamele v Avstraliji nimajo, ker se edini zver, dingo in volk-mahar ne upata napasti kamele, samci pa svoj mladi zarod budno čuvajo. *

Romantična snubitev hčerke Lye de Putti

15.000 km daleč se je pripeljal, da zasnubi hčer slavne filmske igralk. --- Liubezenski roman med Javo in Madžarsko.

V Budimpešti, v juliju.

Na budimpeštanskem letališču je te dni stopil iz letalske kabine širokopleč in zagorel mlad mož, ki se mu je očitno zelo mudilo. Najel si je avto in se dal z vrtoglavo naglico odpeljati v neznatni kraj Gibart. Tam se je avto ustavil pred gradičem, kjer stanuje lepa osemnajstletna Judita Szepessyeva, hči umrlega graščaka in sodnika Szepessyja, s svojo babico. Predstavil se jima je za holandskega plantažarja Gerta Grootenboerja in povedal, da se je pripeljal z Jave.

Njegov prihod je seveda zbudil v malem kraju velikansko senzacijo. Vrlim ljudem nikakor ni hotelo v glavo, da se je mladi mož pripeljal z drugega konca sveta samo zato, da je mladi gospodični izpovedal svojo ljubezen.

Lepa Judita je hči slavne filmske igralk Lye de Putti, ki si je pred nekaj leti na tragičen način vzela življenje, in njenega prvega moža, posestnika Zoltana pl. Szepessyja. Lya de Putti je pred leti zapustila moža in hčerko, da se posveti svoji umetniški karijeri. Pozneje, ko se ji je sreča izneverila, se je hotela spet spraviti z družino, toda razočaranje in v srce zadeti mož ni hotel o tem ničesar slišati.

Gert Grootenboer je bil nesrečno igralko dostikrat občudoval v kinu; najsilnejši vtis je pa nanj napravil film »Varijete«, kjer je Lya nastopila z Emilom Janningsom.

Judita ni podedovala po svoji materi samo lepote, nego tudi veliko podobnost obraza. Pred kakim letom dni so njeno sliko priobčili veliki svetovni listi; pisali so, da hoče neka nemška filmska družba angažirati mlado lepoticico za velik film. Podobnost med hčerko in njeno mater-

jo je tudi pri holandskem plantažarju zbudila pozornost. Brez dolgega pamišljanja je sedel za mizo in napisal z Jave dolgo pismo mladi Madžarki. V pismu jo je prosil, ali bi jo smel obiskati. Judita mu je ljubeznivo odgovorila. Tako se je med njima razvilo živahno dopisovanje, in nekega dne je gospod Grootenboer plaho vprašal, ali ne bi hotela gospodična pl. Szepessy postati njegova žena.

Na to vprašanje ni dobil določnega odgovora; deklica ga je hotela prej še osebno spoznati. Tedaj je plantažar energično sklenil odtrgati se za nekaj časa od svojih poslov, da se svoji izvoljenki osebno predstavi.

V današnjih hudih časih je potrebna že lepa porcija zaljubljenosti, da človek vse skupaj pusti in se odpravi na 15.000 km dolgo pot, samo zato, da zasnubi svojo izvoljenko. Toda gospod Grootenboer se dolge vožnje ni ustrašil.

Ko se je prikazal na gradiču v Gibartu, sta ga grajski dami sprejeli zelo prijazno. Tako je preživel pri njih kak teden dni, potem je pa prosil Juditino babico za roko njene vnukinje.

Toda kakor je ta zgodba romantična, tako nezadovoljiv je njen konec. Gospodična pl. Szepessyeva se doslej še ni mogla odločiti, da bi rekla »Da«. Zaljubljenemu Holanču je izjavila, da ji je sicer silno simpatičen, vendar jo je strah, da bi dala za zmerom slovo domovini in svojem in se preselila na Javo.

Happy end je torej za nedoločen čas še odgojen. Toda gospod Grootenboer zatrdno upa, da bo pri svojem drugem obisku izprosil njen pristanek in da se mu takrat ne bo treba več samemu vračati na Javo.

Banka Baruch

15, Rue Lafayette, PARIS

Odpremtja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. — Vrši vse bančne posle najkulantneje. — Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Holandija: št. 1458-66, Ded. Dienst; Francija: št. 1117-94, Paris; Luksemburg: št. 5967, Luxemburg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

Kdor drugemu jama koplje

Beograd, v juliju.

V predmestni krčmi v Zemunu je pri pol litru karlovačana prodal kmet svojega največjega pujsa potujočemu trgovcu. Z neverjetno zgovornostjo je hvalil svoje prase, na deko natanko mu je vedel težo, ni pa opazil, da sedita pri sosednji mizi dva mečakarja, na oko dva pretkana tiča, ki sta z veliko pazljivostjo prisluškovala. Trgovec in kmet sta si segla v roko, kupčija je bila sklenjena. Kmetič je na dolgo in široko opisoval pot do svoje hiše, da bi ga trgovec ne zgrešil.

»Torej v redu, prijatelj, čez tri dni se zglašim okoli poldneva pri vas — in če je prase takšno, kakor ste ga opisovali, ga vzamem kar na voz.«

Trgovec se je poslovil, kmetič si ga je pa na dobro kupčijo privoščil še polič. Postopača pri sosednji mizi sta stikala glavi; videti je bilo, da si imata mnogo povedati.

Se drugi dan po tem razgovoru se je trgovec spotoma zglašil pri kmetu. Ogledal si je prase, ki je bilo med brati vredno denarja, ki ga je kmet zahteval. Hlapca sta pomagala spraviti rejeno svinjo na voz. Kmetičev svinjak je bil prazen, za to pa žep poln denarja.

Po južnih pokrajinah naše države se potikajo iz kraja v kraj cigani z medvedom, ki veselo pleše ob zvokih tamburina, še rajši pa pije mleko iz steklenice in liže med. Tak cigan je torej pod večer istega dne prišel s svojim medvedom h kmetu in ga poprosil za prenočišče zase in za svojo žival. Kmet je bil dobrodušen moža-

kar, pa je potrepljal cigana po rami. »Presneto srečo imaš! Opoldne sem prodal svinjo, zdaj lahko v svinjak zapreš medveda, ti boš pa moral na slamo!«

Cigan je ves srečen zaprl svojega kosmatinca v svinjak. Sam se je skobacal na slamo, kmetič je pa legel počivati v svojo mehko posteljo. Noč je bila topla in jasna. Na nebu so migljale zvezde.

Nenadoma sta se sredi noči prebudila oba, kmet in cigan. Za hišo sta začula obupno vpitje. Ročno sta se za silo oblekla in stekla gledat. Pokazal se jima je grozen prizor. Tik ob vratih je ležal neki mož ves v krvi. V pretgranih besedah je omenjal medveda in prestrašeno kazal na svinjak. Šele tedaj sta postala kmet in cigan pozorna na divje medvedovo renčanje. Cigan je previdno odprl vrata svinjaka in z grozo opazil, da je njegov sicer dobrodušni medved trgal sršeeh oči nekega človeka.

Ona postopača, ki sta prejšnji dan prisluškovala pogovoru o kupčiji v zemunski krčmi, si nista mogla kaj, da bi si ne hotela prisvojiti tolste pečenke. Prav v tisti svinjak, ki ga je kmetič trgovcu toli točno opisoval, sta vlomila. Njuno razočaranje in greza sta bila nepopisna, ko sta namestu tolste svinje našla v njem krepkega medveda godrnjača. Medved ju je za nameravano tatvino sodil kar brez sodnije. Prvega je obsodil s svojo težko šapo na smrt, drugega je pa z ostrimi kremplji za vse življenje pohabil.

Mlinar in strašilo

Kovno, v juliju.

Vsi se zdimo samim sebi tako zelo premeteni, pa nas včasih prav navaden goljuf pretenta. Spomnimo se samo čarovnice iz Spandava, ki je leta in leta vodila za nos s svojim zaklinjanjem in čarobnimi napitki na tisoče Berlinčanov.

Nekemu mlinarju, ki je imel blizu Kovna v oddaljeni goščavi poleg mlina še majhno žago, je umrla žena. Toda že osmi dan po njeni smrti se je pojavil v poznih nočnih urah duh v hiši in v mlinu. Prikazal se je v obliki velike v črno zastrte ženske, ki je vlačila težke verige za seboj in z njimi strašno rožljala, da je obhajala ubogega vdovca nepopisna groza. Mlinar je bil bogat in prav tako praznoveren. Nekoliko mu je k praznoverju pomogla še žalost zaradi smrti ljubljene žene. Četrty večer je tresoč se po vsem životu in s šklepetajočimi očmi iztisnil iz grla vprašanje: »Kdo si, duh, in česa želiš?« — »Duh sem tvoje pokojne žene, preklet na vekomaj, če me ne odrešiš s šestimi rožnimi venci, ki jih pomoliš z vso služinčadjo vred za moje zveličanje glasno in pobožno, ne da bi se prekinil. Hudobni duh se bo zaradi zveličavne molitve strahovito razsrdil, ker mu bo ušla spet ena duša iz trdih pesti. Po vsej hiši bo rohnal in ropotal, toda nikdo se ne sme za legadelj razburjati in zapustiti čumate v hišnem prizidku, kjer boste molili.« Duh je to govoril — in izginil ko kafa.

Ze naslednjega večera je sklical mlinar vso svojo služinčad in vse posle in jih peljal v izbico hišnega prizidka ter jim zabičal, da morajo pričeti, čim se pojavi duh, pobožno moliti, da ne smejo molitve za nobeno ceno prekiniti in se še zmeniti ne smejo za ropot in rohnenje v hiši, kajti ta nered bo delal sam vrag, ki se bo moral zaradi zveličavne molitve izseliti iz duše njegove pokojne žene.

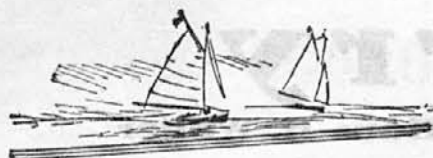
Komaj so zaslišali lahen šum v hiši, so pričeli glasno in pobožno moliti in se še zmenili niso za ropot in rohnenje hudobnega duha. Še glasneje in še pobožneje so molili. Ko se je bližal šesti rožni venec h kraju, je postajalo v hiši tišje in tišje, dokler ni utihnil poslednji šum.

Mlinar se je razkoračil pred svojimi posli in služinčadjo ter s slavnostnim in pobožnim glasom oznanil: »Zahvaljen bodi Bog! Zdaj bo naša duša moje pokojne žene za služeni mir v nebesih!«

Toda, o groze! Ko je prestopil prag svoje spalnice je onemel. Vse omare so bile nasilno odprte, vse skrinje izropane. Ves denar in dragocenosti je vzel zli duh s seboj...

Sedem porok na en dan

Prijatelji in sorodniki Ali-beja gotovo niso bili preveč veseli, ko so ondan dobili Alijevo poročno naznailo. Sporočil jim je namreč ne samo svojo lastno poroko z vdovo Hatifo, nego hkratu tudi poroke svojih treh otrok, ki so bile napovedane za isti dan. A tega še ni bilo dovolj;

utrjena in neobčutljiva —
in zvečer zopet razvajena
ženska, ki se zaveda
svoje lepote, negovana
do koncev prstov: kakor
nežen dih pokriva Elida
Creme de chaque heure
obraz in roke, jim daje
medel lesk, naredi ko-
žo voljno in nežno.

ELIDA

Creme de chaque heure

**Zjutraj z
razpetimi jadrí
v solncu in vetru**

tudi gospa Hatifa je oznanila, da bodo isti dan, ko se poroči z vdovcem Alijem, tudi trije njeni otroci stopili v sveti zakonski stan. Tako se bo torej isti dan vršilo sedem porok. Spričo današnjih hudih časov bo za Alijeve prijatelje in sorodnike ne majhna reč, zakaj pomisliti je treba, da bodo morali sedmim ženinom in sedmim nevestam poslati poročna darila.

Ni se mogel ločiti od svojih žen

Kmet Ali, ki je živel v neki vasi blizu Ankare, je zadavil svoje tri žene, nato pa še sebi prerezal žile. Ali je bil eden izmed redkih Turkov, ki se mu je vzlic strogim Kemalovim zakonom posrečilo obdržati svoje tri žene pri sebi, ne da bi kdo to vedel. Leta in leta je živel z njimi v neskaljeni sreči, dokler ni te dni neki njegov hlapec, ki ga je Ali odpustil, naznanil njegovo trigamijo oblastvom. Ker se Ali ni mogel od nobene svojih žen ločiti, je sklenil iti z njimi vred v smrt. In to je z njihovim pristankom tudi storil.

Zagovoril ga je

Tom Milton je bil vihravec in postopač, toda s svojim bahaškim nastopom je zmerom koga premotil, da mu je dal denarja na posodo. Jezicek je imel dobro namazan.

Nedavno je obiskal Allana Graya in ga skušal navrtati za sto funtov, kar tako mimo grede. »Prav rad,« je dejal Gray, »izvolite v mojo delovno sobo!« Ko sta si sedla nasproti, je vprašal Allan Gray: »Kakšno poročstvo mi daste?« Milton se je bahaško odrezal: »Sebe, gospod Gray!« Gray je odprl pokrov velike kasete in ga s pomenljivim nasmeškom povabil: »Izvolite! Lezite kar mirno tu noter. V to kaseto polagam namreč vse zaloge in poročstva!«

Tako se je Allan Gray za zmerom iznebil neprijetnega Miliona. Ta pri-goda se je kaj kmalu razvedela. Miltonovi znanci so jeli to metodo po-

snemati. Zdaj, pravijo, je postal Milton skromnejši in ni več takšen bahač.

Nagrada za največ otrok

Kanadski milijonar Miller iz Toronta, ki je umrl leta 1926, je zapustil 100.000 funtov kot nagrado tisti materi v državi Ontario, ki bo deset let po njegovi smrti, torej do leta 1936, rodila največ otrok. Italijanka Grazia Bagnotti je zdaj zaprosila za izplačilo prvega obroka, ki je po oporoki že zdaj izplačljiv. Grazia je namreč mati enaindvajsetih živih otrok, od katerih se jih je šest rodilo po letu 1926. Razen tega je pa spet v blagoslovljenem stanju. Njena tekunica je Američanka Brocon, ki je rodila šestindvajset otrok, od katerih se jih je tudi šest rodilo po letu 1926. Ker pa ni, kakor Italijanka nosna, si obeta Italijanka, da bo vse volilo njeno.

Magnetična ključavnična luknja

Kdo še ni doživel neprijetnih izkustev s ključavnično luknjo, ko je v temi vzlic vsemu prizadevanju ni mogel najti? Dostikrat je temu kajpak kriva po alkoholu ali pa kako drugače zamagljena zavest. In zato bo bržčas ravno ukinitve prohibicije povod, da je ravno zdaj neki newyorški inženjer iznašel magnetično ključavnično luknjo: v njej teče neprestano magnetični tok. Ključavnica sama je pa iz stekla ali pa iz rožnega gumija. Če se s ključem približamo ključavnici, ga magnetizirana ključavnična luknja sama privlači k sebi — vse drugo je pa igrača.

Zlobno

»Včeraj sem se strašno razjezil,« je pripovedoval neki romanopisec. »Ko sem prišel domov, sem zagledal svojo hčerko, ki je ravno trgala rokopis mojega najnovejšega romana.« »Res? Kaj zna vaš petletni otrok že brati?«

Cerry

Novela - Napisal Hans H. Walter

Iz več kakor dva tisoč grl se je utrgal obupen oster krik, ki je iskal izhoda, a se je s podvojeno silo odbil od visoke cirkuske kupole.

V maneži je bila Juana, levja krotilka. V njenem pogledu, ki je bil bicer oster in neizprosni, da je ukrotiti do besnosti razdraženo žival, je bilo v tem hipu nekaj nemirnega, skoraj boječega. Divje puhajoče sta se ji bližali levinji. V njunih kretanjah je bilo videti, da se pripravljata na napad. Množica gledalcev je slutila pretečo nevarnost, pomagali zunaj kletke so priskočili k maneži in pripravili svoje železne drogeve.

Juana je dvigala bič, tolkla je kakor obsedena po živalih — toda brez uspeha —!

V trenutku največje nevarnosti, ko ji je šlo za kožo, se je nečesa domislila!

»Cerryja spustite noter!« je zavpila služabnikom. V diru so se zagnali proti izhodu — sekunde so se zdele ure —! Končno so se vendar odprla vrata mrežnega hodnika in z dostojanstvom kralja, ki se mu nikamor ne mudi, je vkorakal Cerry, orjaški lev.

»Cerry!« je zaklicala Juana; kakor prošnja za pomoč je zvenel njen klic.

Stani očaj je z enim samim pogledom spoznal nevarni položaj. S strahovitim rjojenjem se je pognal proti besnima levinjama. Dvakrat — trikrat je udaril s svojima orjaškima šapama — in Juana je bila rešena...!

Gledalci so zavrnili in jeli ploskati od veselja. Juana se je pa privila k Cerryju, zarila svojo drobno glavico v kuštre svojega starega prijatelja in ga hvaležno božala. Cerry je zamižal, tako mu je bilo prijetno, in je všečno brundal. Množica se je še bolj navdušila, rjula je in ploskala kakor iz uma; menda še stari Cerry nikoli ni slišal tolikega odobravanja.

Odsihmal je vse govorilo samo o Cerryju. Vse predstave v cirkusu so bile nabito polne.

Nekega večera, po končani predstavi, je bila Juana v svoji garderobi v družbi mladega gospoda.

»Tom, lepo te prosim, nikar me ne skušaj pregovoriti. Tako ljubim svoje živali, da se ne morem ločiti od njih...«

»Glej, šele pred nekaj dnevi si spet videla, kako nevaren je tvoj posel,« je mehko odvrnil Tom.

»Saj veš, da je zdaj vedno še Cerry v maneži, torej se mi ni bati!«

»Toda stari lev je prav taka zverina kakor vsi drugi,« je tel iznova moledovati Tom. »Pusti ta strašni poklic, pridi k meni, da bova srečna za zmerom!«

»Ne, Tom, ne morem!« ga je zavrnila. »Kaj veš ti, kako mi je, če gledalci ploskajo, če me občudujejo; saj ne moreš doumeti, da priklene cirkusko ozračje slehernega, ki je zašel vanj, tako popolnoma nase, da ne more proč. Nikoli, Tom, bi ne bila več vesela, nikoli...«

»Kaj, za božjo voljo, pa bo z nama? Praviš, da me brezmejno ljubiš, in vendar se nočeš tej ljubezni na ljubo odreči temu poklicu in postati moja žena.«

Juana se je prižela k Tomu in se mu zazrla v oči.

»Hočem, Tom, hočem biti tvoja žena. Saj bom kljub temu lahko še ostala to, kar sem.«

Tom jo je sunkoma privil nase in se ji vsesal v krvavordeče ustne.

»Veš, ti okrutnica, če bi te ne imel tako sila rad in če ne bi toliko zate trepetal, bi zdaj zbežal, pa bi me nikoli več ne videla...«

»Oh, Tom, tvoji Juani bi počilo srce... toda, pustiva to! Pojdiva k Cerryju, k temu zvestemu razkuštrancu...!«

Tesno privita sta stala pred Cerryjevo kletko. Prijazno brundaje se je splazil do mreže in pustil Juani, da ga je vlekla za brke. Nenadoma se je lev ogledal in opazil Toma. Tomu se je zdelo kakor da se je utrlil v tem hipu zlovešč ogenj v Cerryjevih zenicah, pa ne, zmotil se je; zakaj trenutek po tem je spet prijazno zarenčal...

Ko je sedel Tom naslednjega večera pri svojih knjigah, ni mogel nič delati. Venomer je moral misliti na tisti zloveški pogled starega leva. Tako zelo vendar ni mogel biti Juani udan? Pa da ne bi bil — Tom se je zdrznil — da ne bi bil lev ljubosumen nanj?

Smešno! — Otresel se je te misli, sam sebi se je smejal. Toda polagoma se je prikradla čudna bojazen v njegovo srce. Kaj pa, če je žival instinktivno ugenila, da je Tom na poti Juanini ljubezni do nje?

Tom ni niti trenutek več pomišljal. Sunkovito je odprl predal svoje mize, vtaknil nabit samokres v žep in v diru stekel k cirkusu. Prav zdaj,

da, prav zdaj, mora biti Juana v maneži. Samo da se ne zakesni!

Hvala bogu! Zdaj je v cirkusu. Čul je kakor v snu odobravoče ploskanje, tekkel je mimo strežajev, ki so začudeni strmeli za njim. Še skozi vrata! — toda v tistem hipu — strahovit obupen krik množice...!

Vraga! Vrata maneže ne popusti. Tom tolče besno z ного obnje, končno se leseni zapah prelomi — v tistem hipu obupen prestrašen krik Juane:

»Cerry —!«

Tom je po bliskovo v maneži. Prišel je o pravem času. Cerry se je pravkar v visokem loku zagnal proti Juani! Tom je sprožil samokres, še enkrat — Juana je skočila s poti, blede ko smrt — ostali levi so besno zarjuli, velika levinja je nastopila, še tretji strel — stegnila se je poleg orjaškega Cerryja, ki je ležal nepremično v krvi. Tedaj se je Juana zavedla, zavihtela bič in prisilila ostale leve v odvodni hodnik. Oboroženi strežaji so bili prepočasni. Vse se je odigralo s filmsko naglico.

Tom in Juana sta z roko v roki med ploskanjem množice odšla iz maneže.

Za kulisami se je Juana vsa izčrpana naslonila na drog. Pravkar so strežaji vlekli mimo ubitega leva.

»Cerry!« je šepnila Juana, zakrili-la z rokama in si v krčevitem joku zakrila oči. Tom jo je božal po lasih. »Slutil sem, Juana! Eden je moral pasti, jaz ali pa Cerry...«

»Enega rešitelja sem izgubila,« je drhtelo na Juaninih ustnicah, »drugega sem pa našla...«

Med tem ko je vsa v solzah čepela ob truplu mrtvega leva, medtem ko ga je kakor v slovo vlekla zadnjikrat za košate brke, so zunaj v maneži uganjali klovnovi svoje burke. *

gostilno. In ko se je tako proti koncu igre v poslednjih vzdihljajih poslavljaj od svoje sestre Grete, je zaslísal iz ozadja dvorane: »Dva vrčka piva, klobaso in kruh!«

Tedaj se je »umirajoči« Albers vzpel na komolcih in z vzklikom »Meni tudi!« izdihnil svoje mlado življenje.

Takrat je vsa dvorana prasknila v takšen grohot, da je Albers sklenil igrati poslej samo še komične vloge.

To je pa druga!

»Veste, takale prekrokana noč je res nekaj strašnega. Drugi dan je človek ves zbit. Ali pri vas ni tako?«

»Hvala Bogu, ne! Jaz sem namreč še samec!«

Zavoječek tobaka

Dolgovezna zgodba

»Kaj misliš, kaj sem včeraj našel?«

»Kaj si včeraj našel?«

»Da, kaj sem včeraj našel.«

»Hm, ne vem.«

»Ne veš?«

»Ne vem.«

»Desetak sem našel.«

»Desetak si našel?«

»Da, desetak sem našel.«

»Hm — in kaj si z njim napravil?«

»Kaj sem z njim napravil?«

»Da, kaj si z njim napravil.«

»Kaj neki: po tobak sem poslal.«

»Tako, po tobak si poslal?«

»Po tobak.«

»Hm, koliko zavoječkov pa dobiš za deset dinarjev?«

»Za deset dinarjev?«

»Za deset dinarjev.«

»Hm, dva zavojčka.«

»Dva zavojčka? Hoho, zdaj boš pa kadil!«

»Kako neki?«

»Nu, če ga imaš dva zavojčka...«

»Kakšna dva zavojčka?«

»Saj imaš vendar dva zavojčka.«

»Jaz? Dva zavojčka? Beži no!«

»Kaj nisi poslal po tobak?«

»Seveda sem poslal po tobak. Toda...«

»Toda?«

»Toda fant ni nič prinesel.«

»Fant ni nič prinesel?«

»Fant ni nič prinesel.«

»Kako da ni fant nič prinesel?«

»Kako da fant nič prinesel ni?«

»Da, kako da ni fant nič prinesel? Ali je bil že razprodan ali kaj?«

»Ne, razprodan še ni bil.«

»Razprodan še ni bil?«

»Razprodan še ni bil.«

»Hm, potem bi ti ga bil pa lahko prinesel.«

»Prinesel? Kako naj bi ga prinesel, če pa ni imel denarja?«

»Denarja ni imel?«

»Denarja ni imel.«

»Hm, in desetak?«

»Desetak?«

»Desetak.«

»Izgubil ga je.«

»Izgubil?«

»Izgubil.«

»Ni mogoče! Kje ga je pa izgubil?«

»Kje ga je izgubil?«

»Kje ga je izgubil.«

»Nu, na potu domov.«

»Na potu domov?«

»Na potu domov.«

»In vendar ni prinesel tobaka s seboj?«

»In vendar ni prinesel tobaka s seboj. Toda midva govoriva in govoriva, in med tem je napočil že čas za večerjo.«

HUMOR

Nevoščljivce

Ko je Caruso v milanski »Scalici« nekaj let pred smrtjo pel Rhadamesa, je menil po predstavi »Aide« eden njegovih nevoščljivih tovarišev:

»Saj ta človek ima cmok v grlu!«

Mascagni je to slučajno slišal. Obrnil se je in dejal:

»Za tak cmok, dragi prijatelj, vam rad plačam dva tisoč lir za vsak večer!«

Muha v pivu

Gospod v restavraciji izpije na dušek naročeni vrč piva. Tedaj pa opazi, da je ostala na dnu vrča mrtva muha. Vzame jo lepo iz vrča, jo postavi na mizo, pokliče natakarja in zahteva kažoč na muho, za odškodnino nov vrč piva. Natakar se jame opravičevati in mu ga nato brez ugovaranja prinese.

Ta prizor je opazoval pri sosednji mizi neki gospod. Ko natakar odide, pristopi, pobere muho, ki je še zmerom ležala na mizi, in vpraša: »Oprostite, ali mi jo dovolite?«

Policijsko poročilo

»Prodajalca avtomobilov Bencinskoga,« tako se je glasilo policijsko poročilo, »so našli mrtvega v njegovi trgovini. Ker ni bil izključen umor, je posebna komisija natanko preiskala kraj nesreče in ugotovila, da roparski umor ne more biti. Priče pa izpovedujejo, da so videle skozi

Izdal se je

»Ali mi lahko posodiš sto Din? Pozabil sem denarnico doma.«

»Hm, sto Din... naj bo. Toda pazi drugič — kako nerodno bi bilo, če bi tvoja žena denarnico zavohala!«

»Eh, nič hudega ne bi bilo! Sai ni nič notri!«

Pojasnilo

»Papa, kaj je bankrot?«

»Bankrot je, če človek vtekne svoj denar v hlačni žep in si da telovnik zarubiti.«

V gledališču

»Oprostite, ali smo že v tretjem dejanju?«

»Kajpada!«

»Ježeš, torej sem premor prespal!«

Zakaj je postal komik

Ali veste, zakaj je Hans Albers postal komik?

Kakor toliko drugih je tudi on začel svojo igralsko karijero kot »mladostni junak«. Tako se je potikal po vseh magočih »šmirah« in je nekoč igral Valentina. Bilo je na nekem podeželskem odru, kjer imajo tudi

MOST VZDIHOV

82. nadaljevanje

ZGODOVINSKI ROMAN NAPISAL MICHEL ZEVACO

Nato je petorica teh mož odšla v dvorano Sveta desetorice in zasedla stole. Trije drugi so odšli v sejno dvorano tajnega sodišča.

Vse to se je odigralo s tolikšno naglico, drznostjo in smotrenostjo, da se je dvoje videlo tisti mah:

Prvič, da so bili ti možje odločeni na mestu umreti, če bi bilo treba.

In drugič, da je bilo vse to že zdavnaj do dna pripravljeno.

Ta krdela so bile čete Rolanda Candiana. Njegov načrt je bil izredno preprost:

Pustil bo Altieri in Foscarija, da se spopadeta na nabrežjih Lida, da drug drugega uničita ali pa vsaj oslabita...

Potem bi pa zmagovalca, naj bi bil že kdorkoli, ko bi se hotel vrniti v doževsko palačo, sam napadel z vso silo na križiščih in mostovih, in če bi se mu posrečilo priti do trga Sv. Marka, bi tam izsilil odkrito bitko.

Tudi Roland Candiano sam se je v spremstvu petih ali šestih tovarišev, ki so šli za njim v primerni razdalji, pojavil v mestu tisti mah, ko sta Foscari in Altieri prispela do Lida.

Napravljen je bil v oblachila, ki jih je nosil tisti večer, ko so ga prijeli in vrgli v ječo. Nobena preobleka ni zakrivala njegove moške lepote, iz katere je sijala čudna drznost, pomešana z neko otožnostjo.

Vse njegovo orožje je bilo paradni meč, ki mu je visel za pasom.

Roland je prišel iz neke hiše v bližini Lida in se odpravil proti doževski palači.

Govoril ni z nikomer. Stopal je z visoko dvignjeno glavo, s trdnim korakom, kakor človek, ki se po dolgem potovanju vrača domov.

Neka ženska iz ljudstva ga je prva spoznala.

Pokazala ga je drugim, ki jih je bila radovednost prignala v prve vrste.

In te ženske so se obrnile za njim in jele vzklikati:

»Roland Candiano! Vrnili se je! Prišel je, da nas odreši!«

In to ime se je razširilo kakor iskra, če prižgeš smodniško vrveco.

»Roland Candiano!... Roland Močni!«

Čez četrt ure je bila okoli Rolanda množica od navdušenja blaznečih ljudi, iztezajočih proti njemu roke. Deklice, ki so jim kot otrokom pripovedovali zgodbo njegove ljubezni do Leonore, so jokale.

Stari mornarji in čolnarji, ki so ga nekoč vozili po kanalih in ki jim je dajal cela prgišča zlatnikov in se z njimi rokoval, so ihteli in govorili:

»Benetke so rešene! Vrnili se je Roland Močni!«

Na tisoče rok se je iztezalo proti njemu. Ljudje okoli njega so se gnetli in odrivali drug drugega, da bi ga mogli videti iz obličja v obličje. In vendar je pot proti doževski palači ostala prosta. Vzkliki brezumnega veselja so vstajali iz ihtečih prs.

V dalji, na Lidu so pokali strelji: tam je divjal boj.

In ljudje so stopili v cerkve, do katerih so prišli, in jeli zvoniti plat zvona.

Roland je prispel do nekega križišča.

Kakor bi trenil so možje zložili prazne sode in položili nanje velika hišna vrata, ki so jih sneli s tečajev, ter tako priredili zasilen oder.

Na stotine rok se je iztegnilo proti Rolandu. Zgrabili so ga in ga odnesli na oder.

»Govori! Govori!« so vpile ženske.

»Reši nas! Pomagaj nam, Roland!« so rjuli možje.

Roland je dal znamenje in zdajci je legla na množico strahotna tišina.

S krepkim glasom je Roland vprašal:

»Ali hočete suženjstvo ali svobodo?«

Nepopisen vihar mu je odgovoril:

»Svobodo! Svobodo!...«

»Ali mi zaupate, da bom branil vašo svobodo?«

V odgovor je vstal še mogočnejši, še silnejši vihar:

»Zaupamo ti, Roland! Roland Močni — dož ljudstva!...«

Roland je pokimal v znamenje, da sprejme, kar je ljudstvo sprejelo.

Tako se je v rohnenju pobune, v viharju vstajajoče bitke zapečatila zveza med Rolandom Candianom in beneškim ljudstvom.

Roland je stopil z odra in nadaljeval pot proti doževski palači.

Poglejmo zdaj, kaj se je odigralo na admiralški ladji v trenutku, ko sta Foscari in njegov izprevod prispela do nabrežij Lida.

V trenutku ko se je jel Scalabrino spuščati po lestvi skozi glavno lino nizdol, je na ladji že vse spalo.

Ura ko bo treba mornarje pripraviti na jutrišnje dogodke, za admiralca brodovja še ni prišla.

Scalabrino se je torej lahko brez skrbi spustil v trebuh ladje, ne da bi ga bil kdo videl.

Zavil je čez dva mostiča in naposled obstal pred poslednjim; le-ta ga je ločil od najspodnjih ladijskih prostorov.

In tedaj je, vedoč, da ga živ krst ne bo tu iskal, potegnil izpod jopiča svoje mornarske obleke slepico in jo prižgal.

Potem je šel iskat lino, ki drži v najspodnjem prostoru.

Sredi mostiča jo je odkril: bila je zaprta in pokrov je bil poveznjen nanjo s čvrstimi ključavnicami.

Scalabrino je pogledal okoli sebe in uzrl v kotu železen drog.

S tem drogom je jel udrihati po ključavnicah, dokler jih ni razbil.

Potem je privzdignil pokrov in že hotel stopiti na prvi klin železne lestve, ko je zdajci začul nad seboj sumljive glasove.

Obstal je in prisluhnil.

Zaslišal je zamolkla povelja in rožljanje verig.

Tedaj je lino skrbno zaprl, utrnil svetiljko in se popel eno nadstropje višje.

Tam je nepremično obstal in prisluhnil. Glasovi so postali razločnejši.

Ladja se je jela močnejše zibati. Orjak je vedel, kaj to pomeni: dvigali so sidro.

V tem čakanju v temi je minila ura. Scalabrino se je nasmehnil.

Razumel je...

Tedaj se je spet vrnil k lini na spodnjem mostiču. To pot se je brez pomišljanja spustil dol...

Najspodnji prostori ladje so bili razdeljeni v dva predela.

Predel pod nosom ladje je bil poln železnih krogel, nabojev za arkebuze, kopij, sulic in sabelj. Pod krovom je pa bilo kakih petnajst sodov smodnika. Oba predela sta bila zaprta z debelimi vrati.

Scalabrino je z železnim drogom razklal ključavnice obeh vrat.

Nato se je razgledal okoli sebe.

Bil je malo bled.

Toda drugače se je zdel popolnoma miren. Lotil se je dela brez hlastnosti, smotreno in vestno.

Najprej je zvlekel sode drugega k drugemu. Potem je z bodalom zarezal špranjo v srednji sod.

Iz nastale luknje se je vsul smodnik.

Scalabrino je tedaj vteknil v špranjo konec vžigalne vrve, ki jo je privlekel iz žepa svojega mornarskega jopiča.

Vrveca je bila precej dolga.

»Kakšno minuto bo trajalo,« je preračunal.

Potlej je postavil slepico na tla blizu tistega konca vrve, ki je ostal zunaj, in jo prižgal. Nato je pokleknil in čakal.

Zdajci se je zgoraj na mostiču začulo vpitje. Preteklo je nekaj minut.

Scalabrino je klečal na tleh, s prižgano svetiljko v roki, in prisluškoval.

Nenadoma je vpitje utihnilo, zato so se pa zaslišala kratka in presekana povelja:

»Naprej! Na suho!...«

Tedaj je Scalabrino vzel konec vžigalne vrve in jo podržal nad plamenom svetiljke.

Stenji so začeli prasketati in se zvijati.

Scalabrino je vstal in pustil svetiljko tam, kjer je bila.

»Prisegel sem mu, da se ne bom ubil,« je zamrmral.

In počasi, kakor da se mu nikamor ne mudi, se je začel vzpenjati po lestvi.

»Izdajstvo! Izdajstvo!« je zagrmel Foscari, ko je zagledal admiralško ladjo zasidrano ob nabrežju.

Hkratu se je obrnil h Gvidu Gennaru in mu z vso silo zasadil bodalo v prsi.

Gennaro je padel in zaječal:

»Mrtev sem!«

Obležal je nepremično z obrazom na tleh.

Toda če bi bila koga obšla radovednost in bi bil stopil čisto k njemu, bi bil slišal, kako je zamrmral:

»Mojster Molina je res najboljši orožar na svetu; njegova železna srjca je prava mojstrovina.«

In radovednež bi bil videl, kako je mrtveo po mačje odprl eno oko in pogledal, kaj se dogaja okoli njega.

Ob Foscarijevem kriku so Altieri in njegovi zarotniki izdrli meče.

»Švicarji, k meni!« je rjovel dož. »K meni, senatorji! Kaj ne vidite, da teptajo zakone, da ubijajo svobodo...«

»Nikakor ne!« ga je prevpil Altieri, »samo vas bomo ubili, če se ne vdaste... Vdajte se, Foscari!«

Dož je vrgel okoli sebe krvav pogled. Videl je zarotnike kako so navalili na Švicarje. Toda le-ti so se dobro držali.

»Pogum! Pogum!« je zavpil in se vrgel v sredo mednje.

Krdeli sta trčili drugo ob drugo. Pištole so pokale, arkebuze grmele, vmes pa besno rjovenje in stokanje ranjencev, da je trgalo ušesa.

»Izkreajte se!« je zarjul Altieri in dal znamenje svojima četama.

»Izgubljen sem!« je zarenčal dož.

Z admiralške ladje so odgovorili na Altierijev poziv navdušeni kriki in vojaki so se zagnali na leseno brv, ki je vezala ladjo s suho zemljo.

Takrat je pretresel zrak strašen pok.

Admiralska ladja se je odprla kakor ognjenik.

Velikanski steber ognja je šinil z nje, nad njim pa gost črn dim.

Potem se je vsul v morje in na nabrežje ognjen dež, kosi tlečih tramov so padali na zemljo, raztrgani človeški udje...

Osuplost in groza sta za trenutek napravili bitki konec.

Nastala je tragična tišina.

Admiralska ladja je izginila in z njo obe Altierijevi četi in večina zarotnikov, ki so se bili vkrcali nanjo.

In potem je pretreslo zrak divje tuljenje.

Foscari je izdril meč in se pijan od veselja zagnal naprej, za njim pa ne samo Švicarji, temveč tudi vsi patriciji, ki so do takrat še omahovali.

Nastalo je strahovito klanje.

V nekaj trenutkih je obležalo dvesto ljudi.

Altieri se je z desetorico zvestih še zmerom boril. Tedaj mu je pa neki orjaški Švicar s hebardo razklal meč.

Altieri je z blaznimi očmi ošinil Foscarija. Z obema rokama se je zgrabil za lase in iz ust, vseh pokritih s prahom in krvjo, se mu je utrgal rigajoč plač.

»Zgrabite ga!« je zagrmel zmagoviti dož.

Altieri se je z enim skokom zagnal iz njegovega dosega.

Videli so ga, kako je zbežal in izginil na ovinku prve ulice.

Od zmagoslavja pijanemu dožu se ni zdelo vredno, da bi ga zasledoval.

»V doževsko palačo!« je velel.

XXXV

Most vzdihov

Množica senatorjev in patricijev se je z vzklíkanjem Foscariju zgenila. Tedaj se je pa dož zdrzil:

»Plat zvona bije! Zakaj bije plat zvona?«

»V palačo! V palačo!« so namestu odgovora kriknili senatorji.

»Ljudje kriče in vpijo... Zakaj to vpitje?«

Vzlic temu je Foscari krenil na pot.

V bitki je izgubil sto petdeset Švicarjev. Toda še zmerom je razpolagal s precejšnjim številom vojščakov.

Okoli njega so vstajali kriki: Foscari! Foscari!...

Toda v daljavi je še zmerom bilo plat zvona, ki je Foscariju gluho odmevalo v duši.

Po kakšni uri počasnega hoda, ko so se na vsake tri korake morali za dva koraka umekniti pred ljudskimi množicami, je Foscari dospel do križišča »Della Croce«.

»Krenimo po kanalih!« je svetoval eden izmed Desetorice.

»Ne!« je odkimal dož. »Ljudje bi mislili, da se jih bojim!«

Toda na križišču je zdajci počila salva arkebuz. Petnajst mož v bojnem redu, petnajst neznancev je ustrelilo in se takoj nato umeknilo v smeri proti doževski palači med vzklíki:

»Svoboda! Svoboda!...«

»Candiano! Roland Candiano!« je grmeč odgovarjalo ljudstvo.

»Roland Candiano!« je zaječel Foscari in prebledel.

Arkebuzada je ubila štiri vojake, sedem ali osem jih je pa ranila.

»Naprej!« je kriknil poveljnik Švicarjev.

Četa je krenila naprej.

Toda množica je čedalje glasneje vzklíkala:

»Candiano! Candiano!...«

In na vsakih toliko in toliko korakov je Foscarijev izprevod trčil na čedalje večje krdelo, ki je sprožilo salvo iz arkebuz in se potem umeknilo s kriki:

»Svoboda! Svoboda!...«

Na oknih vseh hiš so stale ženske in vpile:

»Svoboda! Candiano!«

S streh so padali na dožev izprevod evetlični lonci, opeke, kamenje...

Bled ko mrljč je korakal Foscari. Ob vsakem koraku je padel kateri izmed njegovih. In vpitje je postalo vse hujše in silovitejše, da je rohnelo okoli njega kakor oglušujoč vihar:

»Svoboda! Svoboda!...«

»Oh!« je zarjul dož, »še teden dni, da imam oblast! Gospod, samo teden dni mi še daj, da zrušim to mesto upornikov v prah in pepel!«

»Svoboda! Svoboda!...«

To grozeče vpitje ga je spravilo ob ves razum. Ta plameneča beseda mu je bila ko klofuta. Svoboda!... Rajši bi slišal, če bi mu kričali smrt... Svoboda! Ta krik ga je zadel huje od najstrašotnejše psovke...

»Svoboda! Svoboda!...«

»Suženjska drhal!« so zarjuli senatorji.

»Smrt jim! Smrt jim!« so odgovarjali vojščaki.

»Uporniki!« je grmel dož.

»Svoboda! Svoboda!«

Beneško ljudstvo je blaznelo, upijanalo se je nad lastnimi vzklíki. Bil je to krik iz mrljih rodov, tisočev rodov, ki so stoletja in stoletja delali tlako bogatinom, ustvarjali bogastvo za tiste, ki niso nič delali, rodili v trpljenju dobrine ki so si jih delili nečisti gavrani...

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zapestnice i. t. d. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
L J U B L J A N A

»Svoboda! Svoboda!...«

Duša vesoljnega človeštva je bila to, ki si je dajala duška, ki je bruhala svoje nenasitno sovraštvo do lažnivcev, zatiralcev in tiranov, ki so skrivali svoj požrešni pohlep po gospostvu pod vsemi mogočnimi imeni, pod vsemi mogočnimi krinkami...

»Svoboda! Svoboda!...«

Tako strašno je bilo to rjojenje, tako neizmerno veselje, tolikšen izbruh duš, da je Foscarija, senatorje, uradnike, patricije, dostojanstvenike, duhovnike in vojake zazebló od groze do mozga. In ta neodoljivi izliv jih je odnašal kakor odnašajo valovi razjarjenega Oceana razbitine ladij, zamajal jih je, kakor zamaje sveži piš neviht, ki očisti zemljo, drevesa na planem...

»Svoboda! Svoboda!«

»Sužnji! Uporniška drhal!« so skušali plaho odgovarjati senatorji.

»Svoboda! Svoboda!...«

Raztrgan, z razcapanimi oblekami, z bledimi obrazi in blaznimi očmi je izprevod, ki ga je ljudski val zaganjal zdaj naprej zdaj spet nazaj, prispel na trg Svetega Marka.

»Vendar žel!... Pred palačo smo!« je zarjul dož, ves blazen od groze in sovraštva.

V tistem trenutku se je iz množice utrgala četa kakim osem sto mož in počasi stopila naprej.

Na čelu ji je bil Candiano.

Svoj paradni meč je bil pustil v nožnici.

In tedaj je, kakor bi zarjulo tisoč razjarjenih levov, zagrmel iz Benetk krik, ki je moral omajati svet v tečajih:

»Svoboda! Svoboda! Svoboda!«

Dož se je ozrl okoli sebe: večina senatorjev se je spustila v beg.

Okoli njega je bilo le še kakih petdeset Švicarjev. Duhovščina se je bila že davno prej razgubila — le trije člani Sveta desetorice so vztrajali pri njem.

To malo četo so Candianovi ljudje v nekaj trenutkih obkolili z vseh strani.

Foscari je gledal, kako mu prihaja nasproti Roland, kakor bi gledal prihod smrti.

Meč mu je zdrknil iz rok.

In to je bilo kakor znamenje, da se vda: Švicarji so odložili orožje.

Trenutek nato sta si Roland in Foscari stala nasproti.

Prsteno bled, z izbuljenimi očmi je Foscari zaječel besedo, ki jo je bil bral v Aretinovem pismu o smrti Giovannija Medicejskega:

»Osvetnik prihaja!...«

»Foscari,« je izpregovoril Roland, rabeč iste besede, ki jih je izrekel dož pred devetimi leti proti njemu, »Foscari, proglasim vas za izdajaleca in upornika in vas zgrabim.«

Foscari je izdrl bodalo in se hotel zabosti; toda dvajset rok je seglo po njem in ga razorožilo.

Nekaj minut nato je bil v doževski palači, zastražen z vseh strani. Pravijo, da je v trenutku, ko je zavil na stopnice Velikanov, pograbil svojo krono in jo srdito treščil ob tla — z isto kretnjo, kakor jo je videl pri starem Candianu tisto strašno zaročno noč.

Zunaj je orkan ljudske vstaje čedalje bolj oglušujoče pozdravljaj Rolanda. Vmes je pa venomer vstajal isti strastni neugnani krik:

»Svoboda! Svoboda!...«

Bled, a miren je Roland ukazal zasesti glavna križišča Benetk. Kakih sto patricijev je prihitelo zadrževati mu zvestobo. Roland jih je mrzlo poslušal. Tudi ostanek senatorjev se mu je predal.

Takšna je bila ta revolucija, ki se je končala v nekaj urah in ki je bila prav takšna kakor vse druge beneške revolucije — s to razliko, da je

to pot ljudstvo prišlo do svoje besede.

Med tem ko so izpolnjevali razna Rolandova povelja, med tem ko so v palači iskali državne listine in jih zaplenjali, ko so se vrata podzemeljskih ječ odpirala pred vzhiceniimi jetniki, ko so poveljniki ladij hiteli prisegati zvestobo novemu dožu in je petje brezumne radosti vstajalo v Benetkah; med tem ko so se povsod vršile priprave za ljudske veselice in so Foscarijeve jetnike navdušeno nosili na rokah; med tem ko so čolnarji vročično pripravljali razsvetljavo kanalov — med tem je Roland stopal proti Mostu vzdihov po istih stopnicah, po katerih je šel nekoč.

Silna razburjenost ga je stiskala za srce...

Zdaj je bil dož in vsi njegovi sovražniki so popadali drug za drugim.

Poslednji, najstrašnejši je bil v njegovih rokah.

Toda ali mu bo vse to vrnilo izgubljeno srečo... ljubezen... Leonoro?...

V tistem trenutku je mislil samo nanjo:

»Kaj bo z njo?... Kako bo prenesla udarec, ki je zadel njenega moža?«

Prispel je na most.

Z njim so bili njegovi najožji tovariši z gorâ, ki so vsi poznali njegovo povest in vlogo, ki jo je nekoč igral Foscari. Bili so resni kakor sodniki, ki jih čaka prihodnji trenutek strašen a neizbežen opravek.

Foscari je bil privezan na kameniti sedež, na oni strašni sedež, kamor so bili nekoč posadili starega Candiana, da so ga potem oslepili.

Roland je stopil k njemu in dejal:

»Foscari, prišli smo vas soditi in tehtati vašo dejanja. V mislih mi je samo zločin, ki ste ga zagrešili nad dožem Candianom... zakaj to, kar ste meni storili, vam odpustim!«

Stopiti moramo za nekaj trenutkov v Aretinovo palačo. Tam je bilo vse zaklenjeno in zaprto z zapahi; celo okna so bila zadelana z blazinami. Zdelo se je skoraj kakor da revolucija ne bi bila imela drugega namena, kakor navdati mojstra Pietra z grozo.

Sredi svoje palače je sedel Aretino v najbolj skriti sobi, ki je imela trojne zapah; drgetal je, šklepetal z zobmi in se potil od strahu.

Še ta tolažba mu ni ostala, da bi videl okoli sebe svoje Aretinke; zakaj le-te so se vse postavile k edinemu oknu, ki ga vzlic apokaliptičnim grožnjam mojstra Pietra niso zadelale z blazinami.

Kajti Aretinke so hotele videti. In sklanjaje se skozi okno, da so skoraj strmoglavile na tla, so gledale...

Samo en lakej je bil pri Pietru, najzanesljivejši med vsemi; vsi drugi so dobili zapoved, da se postavijo pred glavna vrata in se oborože s pištolami in arkebuzami.

»Če bo sila, da se mi daste do poslednjega pobiti, da utegnem med tem zbežati!« jim je bil zabičel Aretino.

Lakej, ki je ostal pri njem, je bil Gianetto, tisti nekdani mornar, ki ga je bil Roland poslal k Pietru Aretinu. In Gianetto si je zaman prizadeval, da bi svojega gospodarja pomiril.

Zaman ga je zaklinjal, da Benetke niso vstale proti njemu: vselej, kadar se je zaslišal glasnejši krik, se je Pietro vrgel na trebuh in se splazil pod posteljo. Lakej je samo zmigaval z rameni.

Zdajci so prišli kriki bliže.

Jo! To pot je konec: zakaj ti kriki so vstali v palači sami!

»Ježeš!« je zaječel Aretino pod posteljo. »Mrtev sem! Mrtev brez rešitve!...«

Tedaj so zadoneli udarci po vratih.

»Milost!« je zatulil Aretino. »Saj nisem ničesar storil, tako mi Madone!...«

Gianetto je odprl vrata... in v sobo so se vsule Aretinke. Razposajeno so ploskale z rokami in vzklíkale:

»Candiano! Candiano! Roland Candiano zmaguje!...«

»Milost! Milost!« je zaječel Aretino.

»Candiano! Candiano!« so zavpile Aretinke.

»Kako?« je zaječel Pietro.

Izpod postelje se je prikazal njegov prestrašeni obraz, ki so ga deklice pozdravile z glasnim smehom.

Za pet let v Hollywood

Piše Dorothea Wieck

Dorothea Wieckovo, ki je zaslovela s filmom »Dekle v uniformi«, je Paramountova družba angažirala za pet let. Še ta mesec bodo pričeli delati njen prvi ameriški film »Hangman's Whip« (Rabljev bič). V pričujočih vrstah opisuje Wieckova svoje poslednje filmsko delovanje v Nemčiji in prve vtise iz Amerike.

S pričetkom mojega delovanja v Hollywoodu se konča moje dolgoletno delo pri nemškem filmu in nemškem teatru. Preden sem prišla k zvočnemu filmu, sem igrala v 12 nemih filmih.

Film »Dekle v uniformi« je bil tisti zvočni film, ki je zbudil na vsem svetu zanimanje, hkratu pa simpatije zame. Sicer se sprva nisem hotela filmoma tako tesno okleniti, ker sem si želela zmerom nazaj k gledališču, kjer sem se v Berlinu (tudi v pevski vlogi Metelle v Offenbachovem »Pariškem življenju«) in na dunajskem Josefstädter Teatru mnogo udeleževala.

Po uspelem filmu »Dekle v uniformi« bi bila lahko igrala še v več drugih filmih, toda vloge, ki so mi jih ponujali, mi niso bile všeč, zato sem

radije čakala, da se najde tak sužet, ki bo v skladu z mojim umetniškim nazorom in kjer bo vloga zame taka, kakor si je želim. Steknili so »Ano in Elizabeto!« V tem filmu je že spet Herta Thiele moja partnerica. Ona igra kmečko dekle, ki ji preprosti ljudje prisojajo čudodelno moč. Jaz sem hroma grajska gospodična. Ko se posreči mladi kmetici, da reši smrti svojega bolnega brata, ki so zdravniki nad njim obupali, jo prične vsa srenja častiti kot svetnico. Ko pripeljejo to dekle k meni, verujem tudi jaz vanjo in čudež se zgodi: hromost izgine. Kesneje nanese, da zahtevam jaz, od hromosti ozdravljena, naj mi dekle reši ljubimca, ki je zbolel za jetiko. Toda tega ne zmore. Fant mi umre. V tistem hipu je v meni umrla vera v čudodelno moč dekleta. Kakor iz uma se potikam okoli, iščoč dekle, da jo ubijem. Najdem jo v objemu njenega ljubčka. Ta prizor je od sile močan in pretresljiv. Do umora ne pride, pač se pa konča film z mojim samomrom.

Film je zelo zanimiv in je zbudil v Nemčiji veliko zanimanje. Če bo ugajal ameriškem občinstvu, ne vem. Mi Evropeci si želimo problematičnih filmov. Toda tudi ta film se mi zdi, prav kakor »Dekle v uniformi« odmaknjen od interesne sfere Američanov. Evropsko občinstvo ima brez dvoma popolnoma drugačen okus

kakor ameriško, zlasti kar se tiče namena obiskovanja predstav v kinematografih. Mi gremo v kino ali pa v gledališče zato, da doživimo tam nekaj silnega, nekaj kar nam razgiba notranjost in nam da misliti. V Ameriki je kino po mojem mnenju zgolj zabavišče. Evropski publiki se hoče problemov, ne plehkkih burk. Američanom je kino zabavišče, kjer se za nekaj ur odpočijejo in razvedre kakor naši otroci. Zdi se mi, da ima ameriško občinstvo, ki poseja kine, prav otroške nazore in otroško čud.

Ze samo osebnost igralca pri nas

drugače cenimo in ocenjujemo. V Evropi se malokdo zanima za zasebno življenje umetnika. Ne pošiljajo nam časniških poročevalcev, ki skušajo na vsiljiv način zvedeti sleherno misel in tajnost filmskega igralca in odrskega junaka. Nam je igralec to, kar zmore na odru, mi cenimo njegovo umetnost, ne njega kot osebo.

Zvočni film o starem Rimu

Leta 1923. je bil ves svet očaran in navdušen za Cecilia B. de Milla film »Deset božjih zapovedi«. Od silimal so nam ostali neizbrisno v spominu prizori z ogromnimi množicami ljudi, česar do takrat še v nobenem filmu nismo videli. De Mille je s tem filmom okrepil hrbtenico filmske režije. V Nemčiji so igrali krstno predstavo »Desetih zapovedi« v tedanjem cirkusu »Schumann«, ki je današnji dan preurejen v veliki teater. Premiera je bil družabni dogodek prvega reda; vsa Nemčija je govorila samo o tem.

Pri nas je ta film občinstvo tako navdušilo, da so morali povsod podaljšati predvajalne roke. Ljudi se je kar trlo pred kinematografi; predstave so bile dolgo vrsto dni razprodane. Še danes ta dan je velikan-

Mene so celo v Ameriki vprašali kaj mislim o »tajinstveni« Greti Garbo. Odgovorila sem jim: »Greta Garbo je najbrž drugačna kakor druge, najbrž ima tudi vzroke za to. Če pa hočete vedeti za te vzroke, jo morate že sami vprašati!« Vprašali so me tudi, kaj pravim k navadi Marlene Dietrichove, da nosi hlače. Tudi na to sem jim rekla, da ve Marlena Dietrichova sama najbolje, zakaj se oblači po moško. Ker so me časniški poročevalci spraševali kaj zajtrkujem, kakšne knjige čitam, ali sem poročena in ali imam otroke, ali imam lepe noge (ki so jih hoteli za vsako ceno slikati, česar pa nisem dovolila), se mi zdi, da se ameriška javnost od sile zanima za take zasebne malenkosti filmskih igralcev.

Na vprašanje o mojem štvu sem odgovorila hkratu z željo po filmski vlogi, ki bi jo nad vse rada igrala. Omenila sem, da čitam mnogo francoskih knjig in da me zanima zlasti Flaubert. Njegova »Madame Bovary« me je očarala. In prav to »Madame Bovary« bi hotela igrati v filmu. Zelo si želim, da bi se mi ta želja izpolnila, želja, ki se mi je porodila še ko sem bila doma.

Hollywoodsko ozračje je v resnici zanimivo. V Hollywoodu vejata od povsod film in delo, in ljudje dela ki jih srečuješ, so po večini prijetni. Vse tiste osebnosti, ki sem jih oboževala v filmih, srečam tu osebno. Na primer Cliva Brooka, ki je po mojem prav velik umetnik. Ali pa Wallacea Beeryja, ki je zame poseben, ljuben igralec karakternih vlog. Ta mož je tisti, ki ume svoje srce pokazati na dlani, ki pokaže gledalcem veličino svoje duše.

V prihodnjih dneh pričnem z delom v Hollywoodu. Prva vloga, ki jo bom igrala, je zanimiva, upam pa, da bodo tudi moje bodoče naloge take, da se mi bodo podale in da bodo po moji želji. Vseh teh pet let, ki sem se jih obvezala preživeti v Hollywoodu, hočem posvetiti izključno samo svojemu umetniškemu napredku in spolnitvi. Moji evropski prijatelji bodo najbrž videli in slišali tudi v Evropi moje filme. Trudila se bom zmerom, da jih ne bom razočarala.

sko delo vsem, ki so ga videli, živo v spominu.

Leta 1927. je temu orjaškemu prvenec sledil »Kralj kraljev«, ki je svojemu ustvaritelju v čast.

Leta 1932. ... spet nov velik film Cecilia B. de Milla. Troški produkcije znašajo nič manj ko dva milijona dolarjev. Hollywood je ves na nogah. 7.500 nezaposlenim ljudem je dal de Mille kruha.

Mnogo je poklicanih toda malo izvoljenih, a de Mille je tak izvoljenec, ki je menda edini zmogel smelo naslikati starodavni Rim na zveneče platno. De Mille ni zgolj najstarejši pionir kinematografije, temveč je tudi priznan za najuspešnejšega producenta. Samo ime Cecil B. de Mille nam že jamči za film svetovnega slovesa. Cecilu B. de Millu pravijo kralj

Filmske novosti

Douglas Fairbanks ml. baje ni obnovil pogodbe z Warnerjem Brosom, temveč je odpotoval v Evropo. Pravijo, da bo svojo prihodnjo vlogo igral kot partner svojega znamenitega očeta.

Charlie Chaplin meni, da lahko igra v zvočnem filmu, ne da bi govoril; seveda le kot mutec. Pravijo, da mu je to idejo dal Ernst Lubitsch.

Za filmsko družbo Lauri-Volpi, ki je napravila film »Pesem solnca«, igra naslovno žensko vlogo znana igralka Magda Schneider. Nemško in italijansko verzijo bo odigrala Schneiderjeva sama. Godbo je skomponiral Pietro Mascagni.

režiserjev, ki je doslej ustvarjal le velika in nepozabna dela. Z nestrpnostjo pričakujemo ta njegov najnovejši film, ki nam utegne dati še vse več kakor prejšnji, ker je prvi zvočni film te vrste.

Vse znane nam zgodovinske osebnosti iz starodavnega Rima bodo oživele pred našimi očmi na platnu: Neron, Calpurnia, in lahota razuzda-

Titus

nec, roppaea, Marcus Superbus, Mercia, Tigellinus, Dacia, Tibul, Titus in kakor jim je vsem ime.

Glavni motiv dejanja je preganjanje prvih kristjanov, ki so se shajali v rimskih katakombah in skrivaj služili novemu razodetju in naposled umirali v strašnih mukah v areni kot mučeniki vere, ljubezni in resnice.

Rimski imperij je bil takrat na višku svoje trhle slave in moči. Takrat se je pričela njegova piškavastavba krhati. Vsem, bogatinom in dvorjanom, meščanom in proletarijatu se hoče zmerom novih, živce dražečih predstav. V cirkusu so se borili sloni zoper leve, vozači so tekmovali, gladiatorji so se bili za golo življenje. V areni izbruhne orkan navdušenja, kadar se v divjih skokih zaženo tigri na slabotne in nedolžne ljudi, mučenike svoje vere in svojega prepričanja. Poppaea, Neronova žena, kraljevska vlačuga, daje smer javnemu življenju.

In vendar je močnejša kakor vse zapeljevanje, kakor ves sijaj, kakor vse orožje, vera, neomajna vera, ono veliko in brezmejno zaupanje v Krista, novega preroka, ki je skrhaj in zlomil okrvavljene meče in sulice...

Kalvarija ljubezni

Roman iz naših dni. – Napisal P. R.

27. nadaljevanje

XI

Prepozno!

Mlada žena je bila zdaj v svoji sobi. V sobi, ki ji bo dala slovo, ki bo iz nje zbežala, kakor zbeži človek iz kraja, ki je preklet.

Da, mlada žena se je bila v trenutku odločila. Ni marala, ni mogla več ostati pri tem človeku, ki je zanj čutila le še mržnjo in stud... pri človeku, ki je bil zdaj v njenih očeh prav tako podel in nizkoten, kakor se ji je še malo ur prej zdel velik in plemenit... pri človeku, ki je bil — sam Bog ve, na kakšen zavržen način! — napravil iz Cirila Milavca človeka brez duše, ubogo bitje brez razuma, človeško razbitino. In vse to samo zaradi premoženja, ki se je zločinec bal, da mu ne uide, če bi se Ilona še kdaj hotela vrniti k Milavcu.

Da, ona je bila vzrok... ne sicer posredni, a zato nič manj resnični vzrok tega zločina. In strašno jo je jela peči vest. In bolj kakor kdaj prej jo je prešinila želja, da popravi, kolikor se da še popraviti, da sporoči njegovi ženi, kakšno zavrženo maščevanje ji je bila pripravila.

Spustila se je na zofo. Tako je bila zatopljena v svoje mračne misli, da ni slišala, kako je Horvin nenadoma odprl vrata in se prikazal na pragu sobe... s sklonjeno glavo... ponižen... skoraj plah... Horvin, ki je prišel v iskrenem kesu prosit odpuščanja. Šele ko je izpregovoril, se je zdrznila.

»Rotim te, Ilona,« je zajeceljal z drhtečim glasom, »rotim te, bodi usmiljena. Veruj mi, vse obžalujem, kar sem storil... rotim te, veruj mi, da je moja ljubezen ta trenutek iskrena... da je iskreno moje kesanje.

Pripravljen sem poplačati svojo krivdo... na način, kakor ga ti sama določiš... samo pusti mi upanje, da te ne bom izgubil za zmerom. Pusti mi upanje, da te bom lahko spet osvojil... toda to pot zaradi tebe same... in ne zaradi denarja...

Da ti dokažem iskrenost svojega kesanja in svoje ljubezni, te prosim, razdeli med reveže vse, kar ti je še ostalo... Vrnem ti potrdila o vsem, kar sem dal prenesti iz budimpeštanskih bank v Ljubljano... Manjkajo samo tisti zneski, ki sem jih na tvojo željo porabil za kritje svojih dolgov...

Vzemi ta potrdila!... Razdeli svoj denar... Z novim pogumom se bom lotil dela, samo pusti mi upanje, da si bom nekega dne izprosil tvoje odpuščanje. In pozneje ti bom vrnil tudi vse drugo, kar si mi dala... Delal bom noč in dan, da popravim svoj greh... Ilona, bodi dobra, bodi usmiljena...

Ob njegovih prvih besedah je Ilona vztrepetala. Potem je počasi vstala. Njen pogled je pogumno vzdržal Horvinovega. In v njem se je bral neomajen sklep. Vzela je ovitek, ki ga ji je ponujal, ga spravila v torbico na mizi in mirno, a trdno odgovorila:

»Prepozno!«

Kirurg je iztegnil proti njej roke v nemi prošnji.

»Sami sebi pripišite vse, kar se utegne zgoditi,« je tedaj rekla, vikaje ga. »Pravkaršnje odkritje vaših laži, vaših podlosti in zločinov je ubilo vse, kar je bilo dobrega v meni. Kar ste napravili, je nepopravljivo. Zato je tudi moj sklep neomajen. Še drevi zapustim to hišo in o vsem kar se je med nama zgodilo, mi bo ostal samo spomin na strašen sen.«

»Ne boš odpotovala, Ilona!«

»Niti ure ne maram več ostati skupaj z morilcem!«

»Ilona, bodi usmiljena!...«

»Z morilcem, sem rekla.«

»Toda moja žena si, in lahko te prisilim, da ostaneš pri meni.«

»Samo poskusite! Potem bom povedala vse kar vem... Ve-te, kaj vas potem čaka? Da vas obsodijo kakor navadnega morilca, kakor navadnega razbojnika.«

Nič razburjenja ni bilo v njenem glasu, ko je izgovorila te besede. Njen nemir je bil strašen. Kirurg je izprevidel, da je vsaka beseda zaman. Mla-

da žena je stopila k zidu in pritisnila na gumb električnega zvonca. Na pragu se je prikazala sobarica.

»Milostljiva želi?«

»Pripravite moje kovčge in spravite vanje vse moje stvari.«

Sobarica je začudeno obstala.

»Odpotujem,« je Ilona kratko pojasnila.

Horvin je videl, da je njen sklep neomajen in da bi bilo jalovo prigovarjati ji. Toda dejal si je, da se bo Ilona skesala, ko jo bo prva jeza minila. Upal je, da si bo vendarle izprosil odpuščanje. Molčal je. Njegov obraz je bil blede ko zid.

Čez uro so bili kovčegi pripravljeni. Horvin jo je tedaj še poslednjič poskusil pregovoriti.

»Ilona, še je čas... Ne delaj neumnosti!... Ostani!...«

»Ne,« je kratko odgovorila. »Odpotujem.«

»Kam greš? Kaj boš počela?«

»Kaj vam mar? Od danes drug drugemu ničesar več ne pomeniva... Tujca sva si.«

»To ne sme biti, Ilona... Ljubim te... Brez tebe ne morem več živeti... Povej, kaj naj storim, da ti dokažem svojo iskrenost?«

»Molči in pozabi me.«

Glas ji ni drgetal. Toda v njenih očeh sta še zmeraj žarela obup in vročica.

»Za teboj pojdem,« je vzkliknil Horvin. »Našel te bom in privedel te bom nazaj...«

»Pri prvem poskusu, da se mi približaš, ti prisežem pri vsem, kar mi je svetega na zemlji, da te naznanim zaradi tvojega zločina. In za pričo pokličem tvojega prijatelja Lerchenfelda... Če te obsodijo, pripiši samemu sebi.«

Mrak je legal v sobo in tema se je od trenutka do trenutka zgoščevala. Mlada žena je spet pozvonila, potem je pa zapovedala, naj sobarica pokliče izvoščka, ki naj jo počaka pred vrtnimi vrati. Naročila ji je tudi, naj pozove slugo, da odnese kovčge.

Nekaj minut sta ostala sama. Molčala sta. Horvin se je spustil v naslanjač in si podprl glavo z obema rokama. Šele ko so se zaslišali na stopnicah koraki, se je obrnil k svoji ženi in zaprosil:

»Vsaj to mi povej, kam greš...«

»Svoji usodi naproti.«

»Toda če naju ta usoda nekega dne spravi spet drug drugemu na pot, ali boš takrat pozabila prošlost in mi odpustila?«

»Nikoli.«

To je bila njena poslednja beseda. Dva slugi sta vstopila. Oprtala sta si kovčge na pleča in šla. Takoj za njima je odšla mlada žena. Na pragu je še slišala obupen vzklik: Ilona! Madžarka ni odgovorila. Zavila je na hodnik, ki je držal na stopnice.

Kirurg je vstal. Ze se je hotel zagnati za njo, toda v ušesih so mu še zmerom zvenele poslednje besede mlade žene:

»Pri prvem poskusu, če bi se mi hotel približati, ti prisežem pri vsem, kar mi je svetega na zemlji, da te bom naznanila zaradi tvojega zločina...«

Pred seboj je še zmerom videl neusmiljeni ogenj v njenih očeh. In dejal si je:

»Zmožna je, da to tudi res stori.«

Ostal je v sobi, kjer je še zmerom plaval v zraku Ilonin parfum. Prvi trenutek ni vedel, kaj naj stori. Bil je ponižen in premagan... on, močni človek, ki se je bil zaklel, da bo ukrotit usodo in si jo podvrget svojim namenom.

Po nekaj sekundah mračnega premišljevanja je skomignil z rameni. Stopil je k oknu in ga odprl.

Spodaj je zagledal v mraku Ilono v temnem plašču, kako je stopala proti vrtnim vratom... Korakala je s trdim korakom, ne da bi se bila obrnila. Horvin je slišal, kako je eden izmed slug spoštljivo vprašal:

»Ali milostljiva za dolgo odpotuje?«

In slišal je tudi njen odgovor:

»Da, za zelo dolgo...«

In potem, čez nekaj sekund je prestregel, ka-

ko je s trdnim in odločnim glasom velela izvoščku:

»Na postajo.«

Tedaj ga je zbudilo v srce in vse mu je vztrepetalo od neznanе bolečine:

»Ali je res ne bom nikoli več videl?«

Z zaprtimi očmi, naslonjena na blazine, se je nesrečna žena vozila proti postaji. Kam je hotela? Nazaj v Budimpešto? Ne, niti trenutek ji ni bilo na umu, da bi že nocoj zapustila Ljubljano. Poprej mora še izpolniti svojo veliko dolžnost, popraviti mora zlo, ki ga je napravila. Samo zato je rekla izvoščku, naj jo pelje na postajo, ker ni hotela pred slugami imenovati hotela, kjer se je hotela ustaviti — hotela, ki se zanj tisti trenutek še sama ni bila odločila.

Mlada žena se je nameravala za nekaj dni skriti v Ljubljani, ogniti se srečanju z znanci in ostati sama s svojo nesrečo.

Ilono je Horvinovo izdajstvo silno pretreslo. In zato ji je bil odhod od njega v neizmerno žaljanje. Zdelo se ji je, kakor da zdaj svobodneje diha. Do zdaj se je morala hliniti in se delati, kakor da je srečna v močevem objemu... in vendar ji je bilo to premagovanje neznosno in zaradi tega je neizrekljivo trpela. Zdaj je vsaj tega rešena. Zdaj postane vsaj svobodna, gospodarica sama nad seboj, nad svojim srcem in telesom.

Malo pred postajo je velela izvoščku, naj jo pelje dalje, dokler mu ne bo povedala, kje naj se ustavi.

Naposled, že skoraj zunaj mesta, je zagledala skromno prenočišče. Izstopila je in dala kovčge prenesti v majhno sobo, nato je pa izvoščka odslovila.

Drugo jutro se je odpeljala na Cvetlično cesto. Ko se je voz ustavil pred hišo, je ravno stala pred vrati Ljudmilina krščenica. Madžarka je stopila k njej.

»Oprostite, gospa,« jo je ogovorila, »ali ne stanuje v tej hiši dr. Ciril Milavec?«

»Da, tu je stanoval,« je odgovorila stara Marijana, počasi se nad ljubeznivostjo neznane dame.

»Tu je stanoval, pravite?«

»Da, zakaj zdaj ga ni več v Ljubljani. Pred kakim tednom dni se je odpeljal.«

»A njegova gospa?«

»Tudi ona je odšla. Odpeljala se je z možem in otrokoma.«

»Za stalno?«

»Za stalno.«

Ilona ni mogla prikriti svojega razočaranja. Vzela je iz torbice bankovec in ga ponudila krščenici. Vrla ženica je od presenečenja pozabila usta zapreti, zakaj takih darov ni bila vajena.

Saj ni bilo prvič, da ji je kdo stisnil majhen denar v roko v zahvalo za kakšno pojasnilo, ki mu ga je dala. Časih je dobila tudi srebrno krono. Toda danes se je prvič zgodilo, da ji je nekdo podaril bankovec. In vendar že trideset let opravlja službo krščenice! Ne, s tako obiskovalko mora biti še posebej prijazna. Zato se je globoko priklonila in gajnena zajeceljala:

»Gospa ste preveč dobri... ne, to je res preveč!«

Ilona je odmahnila z roko in vprašala:

»Ali veste, kam sta odpotovala dr. Milavec in njegova žena?«

»Vem in ne vem, gospa. Zakaj gospa mi je pred odhodom dejala samo to, da odpotuje z možem in otrokoma v inozemstvo?«

»V inozemstvo?«

Glas lepe neznanke je vztrepetal, vsaj Marijani se je tako zdelo. In krščenica je nadaljevala:

»Samo to lahko gospe povem, da sta gospod in gospa mogoče še v Križah, gospodovem rojstnem kraju, kjer sta se po odhodu iz Ljubljane hotela ustaviti za nekaj dni. Če jima hoče gospa pisati, mijslim, da bosta pismo že jutri zjutraj dobila. Naš ubogi gospod ima tam svojo staro mater, in k njej sta odšla. Od onod st pa namenjena v neko tujo deželo, ki se bo gospa zanjo odločila.«

Piše Nuša

Okusno in ceneno čajno pecivo napraviš takole: pol kilograma moke zmešaj s 75 grami sirovega masla, 3 grami natrona, dvema žlicama sladkorja, prideni ščepek soli, osminko mleka in 10 gramov očiščenega vinskega kamna. To zmesi v testo, iz katerega napraviš majhne okrogle kolačke, ki jih namažeš z rumenjkom in maslom. Peci jih, dokler ne porumenijo. Serviraš jih tople.

Protekcija

Sličica

»Za mesto knjigovodje se torej potegujete... Sprejem sicer vašo prošnjo, toda dosti upanja vam ne morem dati.«

»Oprostite,« je rekel mladi mož in potegnil iz žepa neko pismo, »pripel sem od njegove ekscelence gospoda Schleima priporočilno pismo. Če bi bil gospod ravnatelj tako ljubezniv in ga prebral...«

Ravnatelj je postal mahoma zelo ljubezniv.

»O, njegova ekscelenca vas je priporočila? Potem je stvar kajpada čisto druga... Bodite prepričani, dragi prijatelj, da bom vašo prošnjo z najboljšim priporočilom predložil seji ravnateljstva.«

Mladi mož se je poslovil zahvaljuvaje se na vse strani. Ravnatelj je vzel pismo v roke; na ovoju je opazil znane črte njegove ekscelence. Toda še preden je utegnil pismo odpreti, ga je poklical k sebi generalni ravnatelj. Vrget je pismo v predal, da ga bo pozneje prečital. Toda potem si je dejal, da bi bilo to prav za pravi potrat časa, saj so vendar vsa priporočilna pisma enaka.

Tri dni nato je gospod Prantner že nastopil službo kot knjigovodja. Bil je sposoben človek, vrhu tega ga je pa obdajal še osvit visoke protekcije. Leto dni nato je postal že šef oddelka, čez dve leti je bil direkcijski tajnik, in vsi so vedeli, da bo pri prihodnjem napredovanju prišel do ravnateljevega namestnika.

Pisalni stroj naj piše sam!

To je prav tako šefova želja kakor tudi strojepisarstva.

Toda stroja take popolnosti ne bo nikdar. Najbolj pa se tej dovršenosti približuje

WOODSTOCK, ki je višek tehnike. Izumitelji — ameriški inženjerji — smejo biti ponosni na svoj izdelek.

Woodstock ima poln in lahek udarec, pisava je čista in dovršena.

Kdo: Woodstock vidi — mu je naklonjen, kdor Woodstock preizkusi, spozna, da je to najboljši stroj, a kdor le nekaj časa na njem dela — se ne more nikdar več ločiti od njega. Ta stroj je v Ameriki zaslovel radi svoje priročnosti in koristnih naprav in je zadnji dve leti najbolj zahtevana znamka. Generalno zastopstvo za Jugoslavijo:

TIPKA, družba z o. z., trgovina s pisalnimi stroji in pisarniškimi potrebščinami, Ljubljana, Miklošičeva c. 13 — Tel. 29-70.

Nekega dne je iskal Prantner v predalu gospoda ravnatelja neki akt. Tedaj mu je prišlo v roke neko še neodprto pismo. V svoje neizmerno začudenje je spoznal v njem priporočilno pismo njegove ekscelence, ki se mu ima zahvaliti za svojo karijero. Odprl je ovitek in bral:

»Dragi prijatelj! Ta nadležni človek mi ne da miru; venomer me priganja, naj bi ti pisal in se zanj zavzel. Ne morem se ga iznebiti. Zato ga pošiljam k tebi, ti pa glej, da se ga odkrižáš, kakor veš in znaš. Veliko uslugo mi napraviš, če ga postaviš pred vrata.«

Za usluge zmerom pripravljen
tvoj prijatelj Schleim.«

Na konjski dirki

(Gospod Bernard je šel s svojo ženo na dirko).

Mož: Izpolnil sem ti željo in te vzel na dirko. Zato pa malo molči in se naslajaj na konjih.

Zena: Kaj ne bova nič stavila?

Mož: O konjih nimam pojma in tudi nisem tak norec, da bi vtikal denar v totalizator.

Zena: Brez stavljenja stvar ni zanimiva. Če bi bila vedela, da ne misliš staviti, sploh ne bi bila šla na dirko.

Mož: Kaj se ti ne zdi škoda denarja?

Malinovec

pristen, naraven, s čistim sladkorjem vkuhan, se dobi na malo in veliko v

Lekarni dr. G. Piccoli
Ljubljana
Tyrševa (Dunajska) 6
nasproti „Nebotičnika“

Dlačice na bradi

itd. Vas ženirajo, cenj. dame, kvarijo Vam Vašo lepoto, eleganco in sramežljivost. »VENERA«-eliksir Vas reši v par sekundah vseh nepotrebnih dlak. Naročite še danes lepo dišeči »VENERA«-eliksir. Ne bo Vam žal. Bočica 10 Din (predplačilo), povzette 18 Din, dve 28 Din, tri 38 Din, razpošilja:

R. COTIČ, Ljubljana VII Kamniška ulica 10a

Zena: Ali morava res na vsak način izgubiti? Glej, že dolgo si želim novega klobuka. Ali ne bi bilo prekrasno, če dobiva toliko, kolikor stane klobuk? Če staviva na tistega le belca, ki ga jaha mož v rdečem jopiču, bova gotovo dobila.

Mož: Naj bo! Stavim deset šilingov na moža v rdečem jopiču. Potem je pa tega konec.

Zena: Najprej stavi.

(Konji startajo; mož z rdečim jopičem pride tretji na cilj.)

Mož: Tretji je.

Zena (zmagoslavno): Ali vidiš? Toliko da ni zmagal!

(Isti prizor se ponovi pri drugih dirkah, s to razliko, da pride jokej v rdečem, višnjevem, rumenem, zelenem ali belem jopiču zdaj kot drugi, potem kot četrti ali pa šestnajsti na cilj, samo kot prvi nikoli. Po sedmi dirki je gospod Bernard zaigral sto šilingov.)

Mož (na potu domov, očita): Nu, ali si zdaj kaj bolj zdrava?

Zena (molči).

Mož: Zakaj molčiš?

Zena (udari iz nje): Ker tako lah-

komiselnega moža kakršen si ti, še nisem videla.

Mož: Kdo me je pa zapeljal k igri?

Zena: Ko sva šla na dirko, sem rekla, da si že dolgo želim novega klobuka, in da bi bilo zelo lepo, če bi prislužila znesek zanj. Klobuk stane trideset šilingov. Če bi bil ti pameten, bi mi bil dal trideset šilingov za klobuk in si tako prihranil sto šilingov.

Mož: Tega računa ne razumem.

Zena: In vendar je tako enostaven! Zaigral si sto šilingov, klobuk pa stane samo trideset šilingov...

Mož: Toda prihranek bi znašal tudi tedaj samo sedemdeset šilingov.

Zena: Sto. Kaj res ne razumeš? Sto šilingov si zaigral, trideset šilingov stane klobuk... to dá skupaj sto trideset šilingov...

Mož (srepo): Kako, prosim?

Zena: Nu, sto šilingov bi si prihranil, zakaj klobuk mi moraš tako ali tako kupiti...

Poravnajte naročnino!

Svetujemo Vam...

da pri nakupu preparatov za nego svojega obraza in svoje lepote pazite na njih kvaliteto. Samo prvovrstni preparati kot so naši vodijo do popolnega uspeha

MLADENISKO LEPOTO OBRAZA ohranite s stalno uporabo dokazano fine Nobilior kreme. Mastna Nobilior krema, uporabljena preko noči, varuje, pomlajuje in obnavlja kožo, a suha Nobilior krema kot podloga pudru, zožuje velike pore, drži odlično puder in olepšava obraz. Nobilior kreme ne potrebujejo reklame, ker njih učinek preseneča! Ena tuba suhe in mastne Din 12.—.

NAJFINEJSI PUDER, ki se odlično prime obraza, a ne prepušča znoj, zelo fino parfumiran, nežen, v prekrasnih barvah, zajamčeno neškodljiv, je Nobilior puder, edinstven svoje vrste. Ena škatlica Din 10.—, mala škatlica Din 5.—.

OLEPSAVAJOČE NOBILIOR MILO pa ustvarja istoimensko blago penasto kremo, ki blagodejno deluje ne samo na čistočo, temveč tudi na lepoto obraza in rok. Komad Din 10.—.

SOLNČNE PEGE IN RUMENE MADEŽE odstranite hitro in zanesljivo z uporabo holandske mlečne kreme. Učinkovanje je hitro in uspeh zajamčen. Lonček Din 15.—.

DLAČICE IZGINEJO ZA VEDNO z obraza, rok, nog, prs itd., ako uporabljate Erbol prašek. Delovanje je hitro in zanesljivo in ne škoduje koži. Lonček z navodilom Din 15.—.

ŽE TRIDESET LET NAJBOLJŠA BARVA ZA LASE, zajamčena v zanesljivosti delovanja, trajna, enostavna v uporabi, prekrasne barve od zlatorumene do črne je samo Oro-barva. Garnitura z navodilom Din 30.—.

NAMESTO MILA PASTA MAJALIS umije vaš obraz in obenem uspešno neguje lice. Ta pasta se priporoča damam, ki ne prenesejo niti najblažjega mila, a hočejo vendar imeti sveže umito in čisto lice. Velika steklena doza Din 15.—.

Zahtevajte povsod izrečno gornje specialitete v vsaki boljši strokovni trgovini ali direktno od NOBILIOR parfumerije, ZAGREB, Ilica 34.

MNOGE ZENE SO NESREČNE, ker se prekomerno pote, kar povzroča neprijetnosti največjega pomena. Ako uporabljate Oranit-vodico, se iznebite te neprijetnosti takoj, kajti potenje in istočasno tudi neprijetni duh polu preneha takoj. Ena velika steklenica Din 30.—.

ČE IMATE ZELO MASTNO LICE, se vam delajo ogrci in velike pore, ki se ne dajo prikriti tudi z najdebelejšo plastjo pudra ali šminke. Če pa redno masirate svoj obraz zjutraj in zvečer s Pore-mlekom, boste dobili presenetljivo hitro izredno lepo in čisto polt. Steklenica z navodilom Din 32.—.

PONOS VSAKE ZENE — MLADENISKE GRUDI dobe z masažo eliksirja Eau de Lahore lepo obliko in napetost. Steklenica z navodilom Din 40.—.

IZPADANJE LAS IN PRHLJAJ takoj prenehata z uporabo vode iz kopriv. Najstarejše in edino zanesljivo sredstvo za uspešno nego las, ki postanejo bujni in bleščeči. Velika steklenica Din 30.—.

NE POZABITE, da so roke zrele vsake žene, toda če želite, da vam bodo lepo bele, gladke in mehke, kljub poslu, športu ali delu v pisarni, jih nadržite malo s specialno Jafais Blanc kremo. Tuba Din 10.—.

ZA RAZNEŽEN IN PROFINJEN OKUS se priporoča uporaba najfinejše obstoječe Floria Noisette kreme, ki se istočasno uporablja kot nočna in dnevna krema ter izredno olepšava in pomlajuje. Lonček Din 40.—.

PUDER NAD PUDRI za dame prefinjenega okusa je Floria Extra puder. Prekrasen parfum, lepe barve, nenavadno nežen. — Velika luksuzna škatlica Din 60.—.

RUFF čokolada so najboljši bonboni in najcenejši